

ВІКТОР ОЛЕКСАНДРОВИЧ ФЕДОРЕНКО

22 вересня 2021 року виповнилося 70 років від дня народження Вікторові Олександровичу Федоренку — доктору біологічних наук, професору, завідувачу кафедри генетики і біотехнології Львівського національного університету імені Івана Франка, члену Ради і Президії Українського товариства генетиків і селекціонерів імені М. І. Вавилова, відомому вченому в галузі генетики і біотехнології мікроорганізмів.

Народився Віктор Олександрович 1951 року у Львові. У 1973 році з відзнакою закінчив біологічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. У 1981 році захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю «Генетика» у Всесоюзному науково-дослідному інституті генетики і селекції промислових мікроорганізмів (м. Москва), докторську дисертацію за спеціальністю «Генетика» на тему: «Генетичний контроль стійкості актиноміцетів до антибіотиків та його роль у біосинтезі антибіотиків» — у 2005 в Інституті клітинної біології та генетичної інженерії НАН України. Звання професора отримав 2006 року. На кафедрі генетики і біотехнології працює з 1979 року, а з 1994 — її очолює.

У 1988 році під керівництвом проф. В. О. Федоренка створено науково-дослідну лабораторію генетики, селекції та генетичної інженерії продуцентів антибіотиків. У 1995 році започаткував формування Колекції культур мікроорганізмів — продуцентів антибіотиків ЛНУ імені Івана Франка, яку у 2003 році постановою Кабінету міністрів України включено до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання України.

Проф. В. О. Федоренко сформував в Україні наукову школу «Генетика, селекція та генетична інженерія промислових мікроорганізмів». У межах її діяльності Віктор Олександрович виховав цілу плеяду висококваліфікованих науковців, які сьогодні працюють у провідних університетах і наукових закладах України, США, Європейського Союзу, Великої Британії. Під керівництвом проф. В. О. Федоренка захищено 18 кандидатських і докторських дисертацій.

Проф. В. О. Федоренко є автором більше 200 наукових статей, 24 патентів та низки монографій і підручників. Його праці присвячені головно генетичному контролю біосинтезу антибіотиків, стійкості до них і метаболічній інженерії актиноміцетів. Значний доробок проф. В. О. Федоренка є результатом виконання під його керівництвом близько 50 національних і міжнародних науково-дослідних проектів. Разом зі своїми колегами та учнями вивчив генетичний контроль і розробив підходи до конструювання штамів-надпродуцентів цілої низки антибіотиків — еритроміцину, канаміцину, ландоміцинів, ногаламіцину, моюноміцину, тейкопланіну тощо.

Сконструйовані під керівництвом В. О. Федоренка промислові продуценти еритроміцину *Saccharopolyspora erythraea* ще на початку 90-тих років були впроваджені у виробництво на Курганському комбінаті «Синтез». У спиртову промисловість було впроваджено штами грибів *Aspergillus awamori* — продуценти комплексу амілолітичних ферментів. У межах проекту за державним замовленням у співпраці з науковцями НТУУ «Київський політехнічний інститут» розроблено біотехнологію виробництва нового протипухлинного антибіотика ландоміцину А і отримано його дослідну партію.

У 2008 році під науковим керівництвом проф. Федоренка В. О. започатковано новий напрям роботи — скринінг актинобактерій з природних біотопів та оцінка їхнього біотехнологічного потенціалу. Результатом цього напрямку є формування колекції з близько 4000 ізолятів актинобактерій з біотопів Кримського півострова та Антарктиди. Серед низки досліджених ізолятів виявлено продуцентів 15 нових біологічно активних речовин, більшість з яких мають широкий спектр антибіотичних властивостей.

Проф. В. О. Федоренко є головним редактором журналу «Вісник Львівського університету. Серія біологічна», членом редколегій журналів «Цитологія і генетика» і «Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів імені М. Вавилова», членом секції за фаховим напрямом «Біологія, біотехнологія та актуальні проблеми медичних наук» Наукової ради МОН України і членом секції Науково-технічної ради МОН України з питань формування та виконання державного замовлення на науково-технічну продукцію за пріоритетним напрямом науки і техніки «Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань».

У 1995 та 1997 роках отримав гранти Соросівського доцента. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету міністрів України (2017), Почесною грамотою МОН України (2002), Грамотою МОН України (2010), Грамотою департа-

менту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації (2013). У 2011 йому присвоєно звання «Відмінник освіти України», а у 2016 році — звання заслуженого професора Львівського університету. Лауреат Державної премії України у галузі науки і техніки за 2018 рік за роботу «Біологічно активні речовини мікробного синтезу в новітніх біотехнологіях і сучасному аграрному виробництві». Віктор Олександрович є головою Львівського обласного відділення та членом Президії правління Українського товариства генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова.

Значну увагу проф. В. О. Федоренко приділяє вихованню студентської молоді та її залученню до науково-дослідницької роботи. Неодноразово магістри, які виконували наукові роботи під керівництвом Віктора Олександровича, ставали переможцями Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт зі спеціальності «Біотехнологія та біоінженерія». З ініціативи Віктора Олександровича на біологічному факультеті університету функціонує студентське наукове товариство «Генетичний клуб».

У цей чудовий день зичимо Вам, Вікторе Олександровичу, святого настрою, на довгі роки міцного здоров'я, родинного затишку та благополуччя, творчих успіхів, енергійності та запалу, плодovitих учнів, подальшого успішного розвитку Вашого колективу та високих досягнень у професійній діяльності.

*Колектив
кафедри генетики і біотехнології
Львівського національного університету
імені Івана Франка*

*Президія Українського товариства
генетиків і селекціонерів
ім. М. І. Вавилова*

*Редколегія збірника
наукових праць «Фактори
експериментальної еволюції організмів»*